

E 1/2022

Tekijä Alexander Grandt
Vastaanottajat Pohjoismaiden hallitukset

Pohjoismaiden hallituksille

Kirjallinen kysymys

poliittisten toimien finanssipoliittisten seurausten arvioimisesta

Pohjoismaissa olemme ylpeitä yleisestä pohjoismaisesta hyvinvointimallistamme. Olemme luoneet pitkälle kehittyneet ja kilpailukykyiset yhteiskunnat. Pohjoismaat kuuluvat maailman rikkaimpiin maihin ja ihmisten eriarvoisuus on yhteiskunnissamme vähäisintä maailmassa.

Mutta meillä on myös haasteita edessämme. Niistä suurin on ilman muuta ilmastonmuutos, minkä lisäksi myös taloudellinen eriarvoisuus on lisääntymässä Pohjolassa. Vastuulliset poliitikot joutuvat vastaamaan kysymykseen siitä, kuinka kestäviä hyvinvointiyhteiskuntia luodaan ja kuinka niissä tarjotaan ihmisille mahdollisuuksia ja vältetään taloudellisen epätasa-arvon lisääntyminen.

Siksi haluankin kysyä Pohjoismaiden hallituksilta, kuinka poliittisten toimien valtiontaloudellisia seurauksia nykyisin arvioidaan. Esimerkiksi dynaamiset vaikutukset, joita hyvinvointi-investointien verohelpotuksilla arvioidaan olevan, voivat vaihdella maidenme välillä. Kysymys on syytä esittää, jotta voidaan valaista sitä, miten tulevaisuuden laskentamalleissa voidaan ottaa huomioon ilmasto- ja ympäristövaikutukset ja miten poliittiset toimet vaikuttavat epätasa-arvoon, työn tarjontaan, kysyntään jne.

Näillä asioilla on suuri vaikutus julkiseen talouteen jo pelkästään välittömissä vaikutuksissa (mahdollisesti molempiin suuntiin), tai jos muuttuneen toiminnan arvioidut vaikutukset (esim. työn tarjonnan muuttuminen) myös lasketaan mukaan – eli niin kutsutut dynaamiset vaikutukset.

Mikäli toiminnan vaikutukset sisällytetään laskelmiin, verohelpotukset tulevat tyypillisesti halvemmiksi ja maksavat siten osittain itse itsensä, kun taas suuret tulonsiirrot tai hyvinvointikustannukset tulevat tyypillisesti paljon kalliimmiksi. Siksi on myös paikallaan selvittää hyvinvointiyhteiskunnan kehitystä tarkastellessa, laskevatko

maat hyvinvointi-investointien vaikutukset mukaan, esim. terveyden, koulujen, koulutuksen, liikenneinvestointien jne. kohdalla, kun rakenteellisia uudistuksia, budjettilakeja ym. tehdään.

Edellä mainitun perusteella esitetään seuraavat kysymykset:

- 1) Lasketaanko poliittisten toimien vaikutukset julkiseen talouteen mukaan lyhyellä aikavälillä? Tällä tarkoitetaan, että vaikuttavatko toiminnan arvioidut vaikutukset jo uuden lainsäädännön voimaantulohetkellä finanssipoliittiseen liikkumavaraan, jota voidaan käyttää muiden poliittisten toimien rahoittamiseen.
- 2) Otetaanko toiminnan vaikutukset huomioon vain joillakin sektoreilla (esim. verotuksen tai sosiaaliturvan muutokset) ja toisilla ei lainkaan (esim. julkinen kulutus tai julkiset investoinnit)?
- 3) Millä perustellaan sitä, että toiminnan vaikutukset joko jätetään pois tai sisällytetään laskelmiin, kun lasketaan niiden vaikutus julkiseen talouteen?
- 4) Sisältyvätkö ilmasto- ja ympäristövaikutukset tavallisesti poliittisten toimien seurausten arviointiin?
- 5) Sisältyvätkö jakautumisen vaikutukset (tulojen ja omaisuuden) tavallisesti poliittisten toimien vaikutusten arviointiin?

Kööpenhaminassa 11. tammikuuta 2022

Alexander Grandt